

Bijlagenrapport concept gebiedsagenda centrum

Bijlage 1	Verslag workshop 'Denk Mee'	12 september 2022
Bijlage 2	Verslag bijeenkomst bewoners, bezoekers & ondernemers	14 september 2022
Bijlage 3	Verslag jongerenparticipatie Gebiedsagenda Centrum	6 oktober 2022
Bijlage 4	Verslag Kindergemeenteraad Gebiedsagenda Centrum	12 oktober 2022
Bijlage 5	Verslag workshop 'Doe Mee'	31 oktober 2022

Bijlage 1 Verslag workshop 'Denk Mee' – Gebiedsagenda Hilversum Centrum

Plaats	Hilversum, Boekhandel Voorhoeve	
Datum	12-09-2022	09:30-11:30

1 Achtergrond

De gemeente Hilversum werkt aan een Gebiedsagenda Centrum, in samenwerking met Sweco (Bureau Stedelijke Planning). In de Corona Herstelagenda (vastgesteld door de gemeenteraad in oktober 2021) is het opstellen van een uitvoeringsgerichte Gebiedsagenda voor het centrum van Hilversum genoemd als één van de maatregelen om de lokale economie te stimuleren. De Gebiedsagenda wordt een document met een visie tot 2040 (afgestemd op de Omgevingsvisie) en een uitvoeringsagenda op hoofdlijnen voor de komende vier jaar.

Als input voor de Gebiedsagenda wordt de Gebiedsfoto die in 2021 is opgesteld gebruikt. Dit document is in maart 2022 aan de gemeenteraad aangeboden.

Onderdeel van de Gebiedsagenda vormt een participatietraject met (maatschappelijke) samenwerkingspartners, ondernemers, vastgoedeigenaren en bewoners en bezoekers van het centrum. Op 12 september vond de eerste workshop plaats met (maatschappelijke) samenwerkingspartners, ondernemers die een achterban vertegenwoordigen en vastgoedeigenaren. Deze 'Denk Mee' workshop vormt de eerste van twee workshops met deze partijen. Hieronder volgt het verslag van deze bijeenkomst.

2 Welkom & inleiding

Ingrid Ploegmakers van Sweco (Bureau Stedelijke Planning) opent de bijeenkomst. Wethouder Arno Scheepers heet de aanwezigen welkom. Hij geeft aan dat het centrum al enige tijd op de politieke agenda staat. In het coalitieakkoord zijn middelen vrijgemaakt om een Gebiedsagenda op te stellen en tot uitvoering te brengen. Met 'quick wins' is al een aantal eerste stappen gezet om op korte termijn het centrum meer cachet te geven. De wethouder nodigt de aanwezigen uit om samen invulling te geven aan een toekomstbestendig centrum, met een onderscheidend imago.

Er volgt een korte voorstelronde. Ingrid Ploegmakers vraagt de aanwezigen wat zij als grootste uitdaging voor de vitaliteit van het centrum in 2040 zien. De volgende uitdagingen worden benoemd:

- Toevoegen herkenbaarheid/eenheid en huiselijke sfeer, ook 's avonds.
- Opknappen zijstraten (zoals Herenstraat) en aanloopstraten en deze verbonden houden met het centrum.
- Samenbrengen versnipperde zones tot één centrum.
- Tot stand brengen compact centrum.
- Mensen aan elkaar verbinden en ervoor zorgen dat bewoners zich welkom en betrokken voelen.
- Toevoegen meer verrassing en onderscheidende identiteit.
- Behouden en versterken mix van functies: wonen, winkelen, cultuur, voorzieningen.
- Verlevendigen op het gebied van cultuur en evenementenaanbod.
- Versterken schoon en veilig centrum.

- Behouden regiofunctie.
- Selectief omgaan met nieuw winkel- en horeca-aanbod.
- Tegengaan 'verrommeling' openbare ruimte.
- Opknappen/benadrukken gevels van architectonisch waardevolle gebouwen (zoals bijvoorbeeld bij het pand van Etos).
- Creëren ontmoetingsplekken.
- Tot stand brengen autoluw centrum.

3 Aanleiding en achtergrond Gebiedsagenda

Ingrid Ploegmakers licht de aanleiding en achtergrond van de Gebiedsagenda toe. Ingrid geeft een samenvatting van de conclusies uit de Gebiedsfoto, gebaseerd op diverse onderzoeken en vanuit eerdere participatietrajecten.

Opmerkingen en vragen deelnemers

- Opgemerkt wordt dat vervuiling (zwerfafval) aandacht verdient.
- De opgave 'verrassing' kan met activiteiten of ruimtelijk, maar mogelijk ook met mooie sfeerverlichting.
- Culturaanbod ontbreekt in de presentatie van belangrijke opgaven voor het centrum.

4 Groepsdiscussie

De deelnemers zijn opgesplitst in twee groepen, die in twee rondes hebben nagedacht over de vier thema's die terugkomen in de Gebiedsagenda:

- **Identiteit:** Hoe geven we het centrum een meer herkenbare identiteit?
- **Ruimtelijk:** Welke ambities hebben we op het gebied van parkeren, mobiliteit, groen en duurzaamheid en hoe en waar past dat in het centrum?
- **Sociaal:** Hoe houden we het centrum voor alle inwoners van Hilversum aantrekkelijk?
- **Programmamix:** Welk programma (winkels, horeca, cultuur, overige voorzieningen en faciliteiten) past bij een toekomstbestendig centrum?

In de eerste ronde is de groep ingegaan op twee thema's. In de tweede ronde is de groep in gesprek gegaan aan de hand van het 'tussenproduct' van de andere groep.

In de plenaire terugkoppeling van de groepsgesprekken zijn de bevindingen van de groepsdiscussie door één van de groepsleden gepresenteerd.

Bevindingen groep 1

Zichtbaarheid Hilversum Mediastad

De groep is van mening dat er een sterkere koppeling gemaakt moet worden met het Unique Selling Point, Hilversum Mediastad. Een mogelijkheid is om bijvoorbeeld media-gerelateerde werkruimtes en studioruimtes in het centrum een plek te geven. Het is interessant om (tv-)opnames en media-activiteiten (weer) het centrum in te halen. Het centrum dient zich te onderscheiden van Laren, Utrecht en Amsterdam. Dat kan door de parels van Hilversum zoals Mout, de Vorstin, het Keiplein en de bibliotheek aan elkaar te verbinden als een parelsnoer. Ook helpt het door in gesprek te gaan met lokale bedrijven, zoals bijvoorbeeld Nike, om te kijken of ze mee kunnen doen in de activering en herkenbaarheid van het centrum.

Verbinding

Alle betrokken partijen hebben hun liefde voor het centrum als gemene deler, maar de 'liefde voor elkaar' ontbreekt nog. Het is belangrijk om elkaar beter te kunnen vinden en de onderlinge verbinding op te zoeken, om de gewenste gastvrijheid waar te kunnen maken. Die opdracht ligt bij alle partijen: gemeente, bedrijven, ondernemers, culturele instellingen en organisaties en bewoners. Interessant is dat 'nieuwe Hilversummers' vaak positiever zijn over wat het centrum te bieden heeft dan de gevestigde bewoners.

Verlichting

Het centrum wordt als donker ervaren. Betere en mogelijk meer verlichting kunnen meer sfeer en gevoel van veiligheid brengen.

Identiteit

De groep heeft ook besproken 'wie willen wij zijn?'. Een gastvrij centrum, een centrum met evenementen, een bruisende binnenstad met een verblijfsfunctie. Van groot belang is dan programmering. Een nauw overleg tussen gemeente en ondernemers kan hierbij helpen. Het vertellen van verhalen is belangrijk, door onder andere Hilversum Marketing maar ook door lokale ondernemers.

Toegankelijkheid: fysiek en online

Toegankelijkheid in de openbare ruimte is belangrijk, maar ook de toegankelijkheid online mag niet worden vergeten. Er dient te worden gewerkt aan het fysieke 'product' Hilversum centrum. Daarna kan ook de digitale vindbaarheid en digitale toegankelijkheid van het centrum worden verbeterd.

Bevindingen groep 2

Oriëntatie

De groep heeft besproken dat de oriëntatie voor bezoekers van het centrum lastig is. Dit is een belangrijk verbeterpunt. Er zijn mooie clusters in het centrum, maar een echt hart van Hilversum is er niet. Het marktplein (Langgewenst) lijkt een stadswaestijn op dagen dat er geen markt of evenement is. De groep heeft hierover gesproken: kun je zo'n plein vergroenen op creatieve wijze, zonder de mogelijkheden voor evenementen in te perken? Het plein levendiger maken, ook door het toevoegen van woningen. Het is belangrijk de hoofdroutes goed met elkaar te verbinden. Dit begint bij het Stationsplein. Een voorbeeld van een nieuwe verbinding is een route naar het onderbenutte en onbekende stadspark bij de oude begraafplaats 'Gedenk te Sterven'. Dit is een locatie die veel beter benut kan worden volgens de aanwezigen.

Identiteit

Qua identiteit lijkt er een contrast te bestaan: enerzijds Hilversum als fijne en groene woonomgeving (tuinstad), anderzijds Hilversum als Mediastad. De identiteit van Mediastad draait niet om lawaai en grote schermen. De identiteit kan ook subtiel en kwalitatief hoofwaardig worden neergezet, bijvoorbeeld met het uitlichten van mooie gebouwen en bewegwijzering. Eindhoven vormt daarbij een voorbeeld. Hiermee kan het zichtbare (bestaande centrum) met het onzichtbare (Hilversum als mediastad) worden verbonden.

'Bumping places'

Het centrum is van iedereen; bewoners, ondernemers en bezoekers, die bestaan uit meerdere generaties. Familie- en kindvriendelijke plekken zijn onvoldoende aanwezig. De groep besprak dat het centrum 'bumping places' verdient: plekken waar onvermoede en spontane ontmoetingen plaats kunnen vinden. Dit kunnen speelruimtes, fitnessstoestellen voor jong en oud, kunstobjecten, leegstaande winkels of andere bestaande en nieuwe ontmoetingsplekken zijn. Bestaande plekken die meer te bieden hebben zijn onder meer het pleintje en speeltuin bij de Laanstraat. Ook de brinkenstructuur kan verder worden versterkt en zo bijdragen aan meer identiteit en sfeer in het centrum.

Levendigheid

Mogelijkheden om te flaneren en een 24-uurs levendigheid worden gemist. 's Avonds is het minder prettig lopen door het centrum en de aanloopstraten. Eigenlijk zouden alle toegangswegen naar het centrum moeten worden aangepakt. Het feit dat er steeds meer bewoners in het centrum bijkomen draagt positief bij aan de levendigheid. Ook extra werkplekken, zoals kantoren, kunnen hier overdag aan bijdragen en zijn een mogelijke oplossing voor de leegstand. Door het creëren van een 'huiskamer' kan het gevoel van veiligheid ook worden vergroot.

5 Afronding & vervolg

Ingrid Ploegmakers dankt de aanwezigen voor hun inbreng. Een vervolgworkshop 'Doe Mee' vindt plaats op maandag 31 oktober 2022. Op verzoek van de deelnemers wordt deze naar de ochtend verschoven in plaats van het geplande tijdstip in de avond.

Bijlage 2 Verslag participatiebijeenkomst Gebiedsagenda Centrum voor bewoners, bezoekers & ondernemers

Plaats	Hilversum, Boekhandel Voorhoeve	
Datum	14-09-2022	19:30-21:30

1 Achtergrond

De gemeente Hilversum werkt aan een Gebiedsagenda Centrum, in samenwerking met Sweco (Bureau Stedelijke Planning). In de Corona Herstelagenda (vastgesteld door de gemeenteraad in oktober 2021) is het opstellen van een uitvoeringsgerichte Gebiedsagenda voor het centrum van Hilversum genoemd als één van de maatregelen om de lokale economie te stimuleren. De Gebiedsagenda wordt een document met een visie tot 2040 (afgestemd op de Omgevingsvisie) en een uitvoeringsagenda op hoofdlijnen voor de komende vier jaar.

In 2021 is de gemeente gestart met de voorbereidingen op de Gebiedsagenda Centrum. Dit heeft een Gebiedsfoto Centrum opgeleverd. De Gebiedsfoto Centrum is inmiddels afgerond en de startnotitie om tot een Gebiedsagenda Centrum te komen is in maart 2022 door de gemeenteraad vastgesteld.

Omdat het centrum van Hilversum van iedereen is, vindt gemeente Hilversum het belangrijk om de Gebiedsagenda Centrum op te stellen samen met de Hilversummers en de gebruikers van het centrum.

2 Welkom & inleiding

Er zijn zo'n 50 geïnteresseerde bewoners, bezoekers en ondernemers naar boekhandel Voorhoeve gekomen om mee te praten over de toekomst van het centrum van Hilversum. Arno Scheepers, wethouder Economie en Centrum, heet de aanwezigen welkom en spreekt zijn waardering uit over het grote aantal aanwezigen. De wethouder geeft aan nog niet eerder zoveel betrokken mensen te hebben gezien op een bijeenkomst voor het centrum. Het centrum staat sinds enige tijd op de politieke agenda, onder meer vanwege de toenemende leegstand sinds 2010/2011. De gemeente heeft daarom in 2015 een Centrumvisie ontwikkeld. Die visie heeft al veel gebracht, zoals de aanpak van het marktplaats en de herontwikkeling van het Stationsgebied.

Met de coronacrisis hadden ondernemers in het centrum het zwaar. Daarom is besloten in de Coronaherstelagenda uit 2021 een Gebiedsagenda op te stellen, samen met vastgoedeigenaren, winkeliers, ondernemers, maatschappelijke partners, bewoners en bezoekers. De wethouder roept de aanwezigen op hun ideeën vanavond met elkaar en de aanwezige gemeenteambtenaren te bespreken.

Er wordt gevraagd of ook jongeren betrokken worden in het participatieproces rondom de Gebiedsagenda. De wethouder geeft aan dat dit gaat gebeuren. Een aantal aanwezigen geeft aan bereid te zijn om te helpen bij het mobiliseren van jongeren.

3 Kennismaking

Ingrid Ploegmakers vraagt de aanwezigen hun handen op te steken bij een aantal vragen. De aanwezigen bestaan voor circa 70% uit bewoners van het centrum, 30% woont elders. Ook zijn er een aantal ondernemers aanwezig. Bijna alle aanwezigen brengen regelmatig een bezoek aan de winkels en/of horeca in het centrum. Van de aanwezigen is bijna 90% te voet of met de fiets naar de bijeenkomst gekomen.

4 Presentatie & Mentimeter

Max Visser van Sweco (Bureau Stedelijke Planning) geeft een toelichting op de conclusies uit de Gebiedsfoto: de huidige stand van zaken in het centrum. Ook geeft hij een toelichting op de ambities (*waar willen we naartoe?*), sterke punten (*wat gaat al goed?*) en de opgaven (*wat kan er beter?*). Hiervoor is gebruikgemaakt van de opbrengsten uit eerdere participatie voor onder andere de Omgevingsvisie, Mobiliteitsvisie en programma Groen. Daarnaast is gebruikgemaakt van onderzoeken als het Koopstromenonderzoek 2021, de Monitor Hilversum 2021 en enquêtes onder het Burgerpanel.

Aan de hand van een aantal vragen via de interactieve vragentool 'Mentimeter' zijn de conclusies van de Gebiedsfoto, de sterke punten, ambities en opgaven voor het centrum met de aanwezigen besproken. De aanwezigen benoemen als aanvullende sterke punten, die zij nog niet zien terugkomen, de pleintjes en het bestaande cultuuraanbod. De ambities 'Aantrekkelijk & levendig', 'Leefbaar' en 'Groen & duurzaam' zijn voor de deelnemers de meest belangrijke. De voornaamste opgaven zijn volgens hen 'variatie', 'cultuur', 'groen' en 'leegstand'. De deelnemers geven aan dat onder meer (verkeers)veiligheid, luchtkwaliteit en kwaliteit van de leefomgeving voor onderdelen zijn die ook verbeterd kunnen worden.

De presentatie met resultaten van de Mentimeter is opgenomen in Bijlage 1

5 Groepsgesprekken

De deelnemers zijn opgedeeld in zes groepjes en zijn met elkaar in gesprek gegaan over een van de volgende drie thema's:

- Groen & duurzaamheid
- Identiteit, sfeer & gezelligheid
- Bereikbaarheid & mobiliteit

Na de gesprekken in de kleine groepen zijn de bevindingen besproken met de gehele groep aanwezigen. De aanwezigen uit de andere groepen is om een korte reactie of aanvullingen gevraagd.

Groen & Duurzaamheid - Bevindingen groep 1

De groep merkt op dat er maar weinig groen kan toegevoegd worden als er ook woningen bij moeten komen. Combinaties van groen met andere plannen en projecten zijn dus nodig. Men heeft het gevoel dat in recente (woningbouw)projecten kansen zijn gemist om groen mee te nemen in de plannen. Ook is de groep minder enthousiast over nieuwe plantenbakken aan lantaarns, maar zoeken ze ook oplossingen in de groene daken en bushokjes. Een groen 'dakpark' op een parkeergarage wordt genoemd als kans, maar ook kleine maatregelen als vogelhuisjes, insecten- en wormenhôtels. De gemeente zou volgens de groep de bewoners kunnen helpen met het plaatsen van zonnepanelen en het 'ontstenen' van hun buurt. Ook ziet de groep kansen voor bevoorrading vanuit de randen van de stad met kleine elektrische auto's. Dit is met name interessant voor met name de kleinere winkels en horeca. Tot slot is er de wens naar duidelijke beleid vanuit de gemeente op dit thema, zonder overbodige regels.

Groen & duurzaamheid - Bevindingen groep 2

De groep noemt het plein bij de Kerkstraat als een mooi voorbeeld van een recent vergroende plek. Zoveel mogelijk 'ontstenen' moet een belangrijke ambitie zijn. De groep ziet liever geen plantenbakken die niet genoeg water krijgen, tenzij er een goed bewateringssysteem is. Men spreekt de wens uit voor vast groen zoals bomen. Groen in het centrum kan het beste samengaan met ontmoeten, spelen en recreëren, voor kinderen, jongeren, ouderen, en voor de bestaande en nieuwe bewoners. Denk aan U-vormige zitplekken, zodat je elkaar kunt aankijken en tegelijkertijd uitzicht op het groen hebt. Specifiek ziet de groep kansen voor vergroening van de Kerkbrink, de markt (Langgewenst), Stationsplein en de Herenstraat. De groep roept op om een pleinvisie te maken, waarin wordt aangegeven welk plein bijvoorbeeld gericht is op kinderen, jongeren, families en waarbij het groen op de doelgroep wordt aangepast. Een jeu-de-boulesbaan in het groen wordt als voorbeeld genoemd. Een dakpark vindt de groep ook een waardevolle toevoeging in het centrum. 'Hilversum Tuinstad' zou een interessant profiel of imago zijn, die ook bezoekers kan aantrekken op den duur. Daarbij horen groene routes richting het centrum en erdoorheen. Groen kan mogelijk ook gebruikt worden als 'obstakels' om verkeersoverlast te voorkomen. Waterplekken zijn ook nodig, om te ontmoeten en te spelen. Te veel fietsenstallingen in de openbare ruimte kunnen een beperkende factor zijn voor groen. Voor de nieuwe woningen in het centrum zou een (gezamenlijke) buitenruimte verplicht kunnen worden. Tot slot ziet men kansen om duurzaamheidsmaatregelen via acties op korte termijn te organiseren, bijvoorbeeld een collectief besluit van de winkeliers om deuren dicht te houden om energie te besparen.

Aanvullingen en reacties door de deelnemers van de andere groepen op de presentaties

De deelnemers uit de andere groepen geven aan maatregelen te hebben gehoord die op korte termijn en met relatief weinig kosten gerealiseerd zouden kunnen worden. 'Hilversum Tuinstad' als imago van een groen en duurzame stad wordt gewaardeerd.

Identiteit, sfeer & gezelligheid - Bevindingen groep 1

De groep heeft besproken dat sfeer en gezelligheid wenselijk zijn. Er zijn plekken met potentie zoals de Kerkbrink, het Marktplaatsplein en het Keiplein, maar die mogen gezelliger. Dat kan bijvoorbeeld door meer groen, evenementen, verlichting en meer eenheid in de openbare ruimte. De groep is voor meer kwaliteit in de inrichting van de openbare ruimte en groen(onderhoud). Er moet niet worden vergeten dat er in het centrum ook gewoond wordt. Levendigheid en leefbaarheid moeten dus in balans zijn: hoe houd je het centrum een fijne woonplek, ook als er evenementen zijn? Er is daarnaast overlast van scooters en motoren in het centrum. Voor een gezellig centrum is het echter belangrijk dat dit verkeer niet dwars door het wandelgebied raast. Belangrijk voor de identiteit is om winkelen een 'shoppingfestijn' te maken: een aantrekkelijke entree vanaf het station met leuke, diverse winkeltjes. De invulling hiervan moet met de ondernemers worden besproken. Daarnaast merkt de groep op een zekere spanning in de lucht tussen groepen mensen op de Groest en de Leeuwentraat. Dit zijn belangrijke aandachtsplekken voor sfeer en gezelligheid. Ouderen geven bijvoorbeeld aan dat er voor hen nauwelijks plek is op de Groest. Tot slot is aangegeven dat het centrumgebied voor de Gebiedsagenda groter is dan het kernwinkelgebied waar we het vaak over hebben. Men vraagt hiervoor aandacht bij de uitwerking van de Gebiedsagenda.

Identiteit, sfeer & gezelligheid - Bevindingen groep 2

De groep heeft de indruk dat veel mooie initiatieven en bijzondere plekken in het centrum aan mensen voorbij gaan. Als voorbeelden worden het 'gamecentrum' voor jongeren en bestaande kleine boetiekjes genoemd. Het is belangrijk hier meer bekendheid aan te geven en deze plekken zichtbaar te maken. 'Ken je burens' is een belangrijke ambitie voor meer betrokkenheid: zodat het bekende gezichten worden. De groep constateert dat bij ontmoetingsplekken een belangrijke uitdaging voor het centrum ligt. Het centrum heeft meer gezelligheid en ontmoetingsplekken nodig, met name ook voor jongeren. Zij kunnen lastig hun ei kwijt in het centrum, maar komen hier sowieso naartoe. Het is zaak om dit dan goed voor hen te faciliteren. Als mooi voorbeeld van meer identiteit, sfeer en gezelligheid in het centrum wordt de Lichtshow bij evenement OPEN035 genoemd. Het zou waardevol zijn om hier jongeren via bijvoorbeeld het ROC bij te betrekken. Meer mensen naar het centrum trekken is fijn, maar dat vereist wel dat het centrum ook aantrekkelijker gemaakt wordt. Dit kan door bijvoorbeeld tv-programma's in de studio van boekhandel Voorhoeve of elders in het centrum op te nemen. 'Ondernemers met een verhaal' zijn aantrekkelijk voor het centrum dan telkens dezelfde grote ketens. De groep merkt dat er veel ideeën en gelijkgestemden zijn, maar er zijn manieren nodig waarop mensen elkaar kunnen vinden: evenementen, activiteiten, zichtbaarheid. De gemeente kan dit volgens de groep goed faciliteren als 'hoofdverbinder'.

Aanvullingen en reacties door de deelnemers van de andere groepen op de presentaties

Genoemd wordt dat veel centrumbewoners aangeven een buurt- of cultuurhuis te missen als laagdrempelige en betaalbare ontmoetingsplek. Er mag niet vergeten worden dat mensen met een kleinere portemonnee ook terecht moet kunnen in het centrum. Mond-tot-mondreclame speelt een belangrijke rol in het vergroten van de bekendheid van de bestaande voorzieningen en initiatieven. Multiculturaliteit is ook een aandachtspunt: het centrum moet alle bewonersgroepen aanspreken. Genoemd wordt dat er veel creativiteit in Hilversum aanwezig is, maar dat er weinig plekken zijn om mediamensen en musici te ontmoeten, in bijvoorbeeld een grand café.

Bereikbaarheid & mobiliteit - Bevindingen groep 1

De groep vindt naast de verbinding vanuit het station ook de verbinding met Oost belangrijk. Er wordt opgemerkt dat de routing slecht is in het centrum. Daarbij is het op veel plekken onduidelijk waar gefietst mag worden en waar niet. Dit leidt tot onveilige situaties ook omdat er weinig wordt gehandhaafd. Daarbij zijn er plekken die onoverzichtelijk en daarmee onveilig zijn zoals de Groest en de Kerkbrink waardoor er onveilige verkeerssituaties voor voetgangers en fietsers ontstaan. De groep

mist een goede fietsverbinding van noord naar zuid waardoor je nu om moet fietsen om het centrum heen wat niet iedereen doet. Ook vindt men dat de fietsenstallingen op meer logische plekken geplaatst zouden kunnen worden de huidige plekken stimuleren nu soms om door het wandelgebied te fietsen. De groep is ook ingegaan op autobezit: is het realistisch dat nieuwe bewoners geen plek voor een auto hebben of zijn daarvoor extra parkeervoorzieningen nodig? De meeste groepsleden zijn het erover eens dat het centrum zoveel mogelijk autoluw zou moeten zijn inclusief de centrumring. Garages moeten bereikbaar blijven, maar doorgaand verkeer over de centrumring (bijvoorbeeld naar Bussum) is onwenselijk. Daarnaast ziet de groep ook graag minder bedrijven in het centrum die extra auto en scooterbewegingen veroorzaken zoals bezorgdiensten en winkels die voornamelijk bezoekers trekken die met de auto komen. Er zijn kansen voor deelauto's en het samen delen van eigen auto's in het centrum. Bewoners kunnen dat laatste ook deels zelf organiseren. Tenslotte zou er meer aandacht mogen zijn voor de luchtkwaliteit en dan met name de luchtvervuiling door het verkeer.

Bereikbaarheid & mobiliteit - Bevindingen groep 2

De groep geeft aan dat toegankelijkheid van het centrum tegenstrijdig kan zijn: voor bewoners betekent dit iets anders dan voor bezoekers. De groep vindt het verstandig om ondernemers en bewoners met elkaar in gesprek te brengen over bijvoorbeeld een autoluw centrum en parkeervoorzieningen. Fietsstraten worden als interessante oplossing gezien voor een autoluw centrum, om voorrang aan de fiets te geven maar wellicht wel twee richtingen autoverkeer te kunnen behouden. Een concreet voorstel is om de Schapenkamp twee richtingen te maken en de Koninginneweg hierop aan te sluiten, om het Langgewenst zoveel mogelijk te ontzien. De groep ziet graag dat 'verkeersveiligheid' onderdeel wordt van de beleidstaal van de gemeente. De groep merkt op dat de infrastructuur toekomstbestendig gemaakt moet worden: het centrum is niet klaar voor nieuwe deelvervoermiddelen zoals deelscooters of deelbakfietsen. De groep ziet kansen voor bevoorrading van het centrum vanaf distributiecentra aan de randen van Hilversum en bezoekerstransferia zoals in Den Bosch. Ook ziet de groep een uitdaging: ondernemers in het centrum willen graag steeds meer horeca, maar elders in Hilversum (zoals in Oost) wordt dit juist erg gemist. De groep constateert dat veel verkeer richting het Mediapark via het centrum gaat en dat dit door wegwerkzaamheden verder toeneemt. Verkeer met Mediapark als bestemming zoveel mogelijk buiten het centrum houden zou de bereikbaarheid en leefbaarheid kunnen verbeteren. Betaalbaar openbaar vervoer zou een alternatief kunnen bieden voor de auto. Tot slot is het van belang de veiligheid en bereikbaarheid voor mindervaliden te waarborgen.

Reflectie deelnemers andere groepen bij thema Bereikbaarheid & mobiliteit

Aanwezigen herkennen dat er sinds de coronacrisis veel bezorgdiensten bij zijn gekomen. Stadssupermarkten zijn van groot belang voor het centrum, maar zeer grootschalige winkels die veel bezoekers trekken die met de auto komen zijn niet altijd wenselijk. Luchtkwaliteit wordt nog als aandachtspunt genoemd voor het centrum. Dit bepaalt ook of er sprake is van een prettige woonomgeving, bijvoorbeeld als bewoners langs drukke wegen rondom het centrum niet meer buiten kunnen zitten op hun balkon.

6 Afronding & meer informatie

Ingrid Ploegmakers dankt de aanwezigen voor hun inbreng.

Voor meer informatie over de Gebiedsagenda kunnen bewoners, bezoekers en ondernemers terecht op de website: www.bouwenaanhilversum.nl/gebiedsagendacentrum. Vragen kunnen gesteld worden via het e-mailadres gebiedsagendacentrum@hilversum.nl

Bijlage 3 Verslag jongerenparticipatie Gebiedsagenda Centrum

Onderwerp: samen in gesprek met 16 jongeren over het centrum van Hilversum
Thema: Een levendig en toekomstbestendig centrum voor Hilversum
Datum: 6 oktober 2022

Inleiding

Samen een jongerenwerker van Versa Welzijn ging gemeente Hilversum in gesprek met 16 jongeren over het centrum van Hilversum. Aan de hand van een vragenlijst spraken we over verschillende thema's. We hebben een interessant en waardevol gesprek gevoerd met deze jongeren.

Onderwerpen

Op basis van onderstaande onderwerpen is het gesprek met de jongeren gevoerd.

Mentimeter

Opgaven - Wat kan er beter?

A. Groen

Met de opwarming van de aarde is het belangrijk om niet alleen steen te hebben in het centrum, maar ook groen. Groen zorgt voor verkoeling. Heb je een idee waar volgens jou meer groen zou kunnen in het centrum?

Antwoorden:

- Op het marktplaatsplein
- Meer groen rondom de Groest, Leeuwenstraat, bomen, meer schoonmaken, plantenbakken
- Ontmoetingsplekken creëren door toevoegen van groen en bankjes/parkjes in het centrum
- Meer watertappunten
- Oude haven
- Meer groen en watertappunten
- Park in het centrum

- Station en stad
- Plantenbakken op Groest vol met afval -> schoonmaken
- Midden in het centrum staat een beeld, die zou vervangen kunnen worden voor iets groens.
- Meer bloemen planten in het centrum
- Op de daken

Tip: meer informatie over duurzaamheid geven aan jongeren

B. Variatie

Wat vind je van het aanbod in het centrum aan soorten winkels, bioscoop, theater, markt, horeca, etc. Mis je hier iets in? Zo ja, wat?

Antwoorden:

- Ik mis een jongerencentrum in de stad (waar je ook goedkoop iets kunt drinken en snacks kopen (gezond en niet gezond)
- Achter het station een skatebaan/basketbalveld/voetbalveld
- Ik mis een buurthuis/ontmoetingsruimte in de stad
- Ik mis chill plekken
- Skatepark rondom station/underground plekken
- Allen zijn het erover eens dat ze het allerliefst een game hall willen in het centrum van Hilversum
- Speeltuin voor kinderen in het centrum
- Fitness toestellen/sporttoestellen buiten in de stad/park
- Ik merk dat er steeds meer winkels verdwijnen met merkkleding als Nike etc. De jongeren gaan daarom hiervoor naar een andere stad. JD Sports is verdwenen.
- Meer overkapping in het centrum tegen regen
- Zijn er wel genoeg openbare wc's in het centrum?
- Meer bekende kledingwinkels
- Nachtclub
- 24/7 supermarkt
- Ik vind het aanbod prima
- Warenhuis/Bijenkorf
- Ja meer restaurants
- Jongeren uitgaansplekken

C. Bereikbaarheid/veiligheid

Hoe ervaar je de bereikbaarheid van het centrum met OV en fiets/scooter? Zijn er voldoende fietsen en scooter stallingen? Is er volgens jou voldoende ruimte voor auto, scooter, fiets en wandelen? Zijn er plekken in het centrum waar je je minder veilig voelt in het verkeer?

Antwoorden:

- Met de auto is het wel lastig
- Minder auto en meer parkeerplekken
- Meer fietsenstallingen
- Meer ruimte voor scooters

- Druk verkeer. Zorg dat auto's alleen op bepaalde tijden door het centrum mogen rijden, zodat mensen veilig kunnen fietsen en wandelen.
- Meer ruimte om je fiets of scooter kwijt te kunnen.
- Ondergrondse fietsenstalling
- Teveel eenrichtingswegen
- Fietsen staan teveel in de weg. Net als je oversteekt van het stoplicht bij het station
- Hubs plaatsen aan de randen is beter voor het milieu/klimaat
- Nu met de nieuwe fietsenstalling wel
- Te weinig scooterstalling met camera en verlichting
- Er is voldoende ruimte, alleen wel druk

D. Levendigheid/sfeer

Zijn er in het centrum voldoende speelplekken voor kinderen en 'chill' plekken/ontmoetingsplekken voor jongeren? Zo niet, wat mis je? En waar zou daar volgens jou ruimte voor zijn? Hoe ervaar je de sfeer in het centrum?

Antwoorden:

- Een game hall zou een fantastische toevoeging zijn voor jongeren in het centrum van Hilversum
- Game hal -> arcadehal : hier kunnen jongeren chillen en het gezellig houden.
- Graag meer bewaking in de avond voor meer veiligheid
- Meer verlichting in smalle straten.
- Gamehal naast de bioscoop
- Misschien een groot park met veel groen waar je kan chillen bij lekker weer.
- Speeltuin
- Er zouden meer plekken moeten komen waar je lekker kunt zitten, zoals een parkje.
- Teveel hangjeugd rondom de Groest (Bakkerij Roos, Rex, Dirk van den Broek)
- Ik mis iets voor kinderen, maar weet niet wat
- Voor de bioscoop misschien een speeltuin voor kinderen.

E. Toegankelijkheid/Veiligheid

Voel jij je welkom in het centrum van Hilversum? Is het centrum van Hilversum volgens jou nu toegankelijk voor iedereen? Denk hierbij aan kinderen, jongeren, jonge gezinnen, ouderen, mensen met een beperking, mensen met een allochtone afkomst? En voel je je veilig in het centrum? Denk hierbij aan groepsvorming, te weinig verlichting, leegstand)

Antwoorden:

- Meestal voel ik me wel veilig
- Teveel zwervers, gebruikers, drugs op straat
- Een informatiepunt voor jongeren ontbreekt
- Ja, ik heb tot nu toe geen discriminatie meegemaakt (5 van de 6 jongeren waren van allochtone afkomst)
- Niet veilig, veel gevechten rondom de Groest
- Meer verlichting zou helpen

- Bij de Groest is meer politiecontrole nodig, vooral in de avond (in de buurt van de Subway)
- Opvang voor daklozen
- 8 coffeeshops in Hilversum is teveel. Het trekt verkeerde mensen naar het centrum die zorgen voor overlast. Er is ook te weinig controle op. Ze geven ook mee aan 12 jarigen en speciale tarieven voor vaste klanten.
- Ik voel me welkom

F. Station-> centrum

In de huidige situatie is er geen logische verbinding tussen het station en het centrum. Heb je er ideeën bij hoe dit beter zou kunnen?

Antwoorden:

- Misschien bordjes plaatsen of pijlen op de grond zodat je weet waar de stad is.
- Geef het centrum een andere kleur verlichting. Dan is duidelijk wat het centrum is. (dit wordt ook in het buitenland gedaan, verschillende steden hebben hun eigen kleur verlichting)
- Als je het station uitkomt dan weet je niet het centrum te vinden. Amersfoort geeft op de grond met pijltjes aan waar het centrum is.

G. Leegstand

Momenteel staan er veel panden in het centrum leeg. Dit komt onder andere doordat winkels vanwege corona failliet zijn gegaan, maar ook omdat men steeds vaker online shopt.

Heb je een idee hoe deze lege panden opgevuld zouden moeten worden? Wat zou voor jou het ideale centrum maken?

Antwoorden:

- Mediapark naar het centrum halen
- Meer elektrische bezorgdienstbusjes
- Sportscholen voor jongeren, waar jongeren onder de 16 zonder een volwassene mogen sporten
- LEGO store
- Meer panden voor fotografie
- JD sports
- Nike store
- Meer bekende merken
- Studio voor podcast
- Iets in de lege panden wat Hilversum mediastad maakt
- Kentucky Fried Chicken
- Meer plekken voor jongeren om huiswerk te maken en te chillen.
- Goedkopere restaurantjes
- Meer horeca
- Landelijk probleem, geen idee
- Buurthuis
- Bijenkorf
- Woningen

- Chill plekken
- Opvang locaties

H. Vervuiling/Overlast

Vuil op de grond en naast prullenbakken is volgens velen een probleem in het centrum. Ook geluidsoverlast wordt momenteel als hinderlijk ervaren. Onder andere door jongeren die met scooters door het centrum rijden. Hoe ervaar jij dit? En heb je een idee om dit op te lossen? Zou je zelf mee willen werken aan een schoon en minder lawaaiërig centrum?

Antwoorden:

- Alleen nog maar elektrische auto's in de stad
- Beter handhaving tegen scooters in het winkelgedeelte in het centrum
- Minder coffeeshops
- Veel drugsoverlast/drugsgebruik door jeugd op het marktplein.
- Vape wordt verkocht aan minderjarigen (zelfs voor 7 euro)
- De stad opruimen
- Meer politie/meer handhaving
- Merk er niet echt veel van.
- Meer prullenbakken

Bijlage 4 Verslag Kindergemeenteraad Gebiedsagenda Centrum

Onderwerp: samen in gesprek met zes jongeren over het centrum van Hilversum
Thema: Een levendig en toekomstbestendig centrum voor Hilversum
Datum: 12 oktober 2022

Inleiding

De Kindergemeenteraad kwam op 12 oktober bij elkaar in het Raadhuis in Hilversum. Wethouder Arno Scheepers heette iedereen welkom en vertelde de kinderen over het belang van het project Gebiedsagenda Centrum. Na deze introductie gingen de kinderen aan de slag met het spel Democracy. Ze richtten vier politieke partijen en gingen bouwen aan hun ideale toekomstbestendige centrum van Hilversum. De kinderen kozen voor een groen, duurzaam en veilig Hilversum.

Onderwerpen

Op basis van onderstaande onderwerpen hebben de kinderen na het spel Democracy een vragenlijst ingevuld.

Mentimeter

Opgaven - Wat kan er beter?

I. Groen

Met de opwarming van de aarde is het belangrijk om niet alleen steen te hebben in het centrum, maar ook groen. Groen zorgt voor verkoeling. Wat zou jij het liefste zien in het centrum?

Antwoorden:

☐ Park met bomen en bankjes	12 stemmen
☐ Een groene speeltuin	6 stemmen
☐ Watertappunten	4 stemmen
☐ Groene gevels voor de panden	10 stemmen

- o Overdekte winkelstraten **2 stemmen**
- o Anders, namelijk:
 - Gras of planten plaatsen op het dak van gebouwen
 - Meer gras en bloemen langs het pad
 - Overdekte speeltuin

B. Variatie

Wat vind je van het aanbod in het centrum aan soorten winkels, bioscoop, theater, markt, horeca, etc. Mis je hier iets in? Zo ja, wat?

Antwoorden:

- o Ik mis niks, ik heb alles in Hilversum **6 stemmen**
- o Ik mis bepaalde winkels.
 - LEGO store **3 stemmen**
 - klimmuur **2 stemmen**
 - echt grote merken, dus Nike Store
 - zwembad **2 stemmen**
 - Het is een beetje dubbel. Aan de ene kant heb ik alles en aan de andere kant mis ik dingen: wedstrijdzwemshop
 - Top Toys
 - een autosport/formule 1 winkel
 - sportschool
 - ik mis een winkel met veel dingen uit magische films en boeken. Denk aan Harry Potter.
 - ik vind het wel vet om een grote (binnen) speeltuin te plaatsen. Voor de rest mis ik niks
 - een zwembad, vijver of fontein in de stad

C. Bereikbaarheid/verkeersveiligheid

Vind je het centrum goed bereikbaar met auto, scooter, fiets, lopend? Zijn er genoeg fietsenstallingen? Zijn er plekken in het centrum die je niet veilig vindt qua verkeer?

- o Het centrum is goed bereikbaar en veilig **9 stemmen**
- o Het centrum is niet zo goed bereikbaar, namelijk
 - er zijn lastige bochten
 - met de auto is het niet makkelijk te bereiken
 - als je met de auto moet is het vaak heel druk en dat is ook vervelend voor fietsers
- o In het centrum voel ik me niet overal veilig in het verkeer, namelijk
 - de auto's rijden hard
 - de auto's rijden vaak heel hard en het is heel druk met auto's
 - er rijden erg veel auto's en die gaan vaak heel snel
 - er zijn soms auto's die hard rijden en dat is gevaarlijk voor de fietsers of voetgangers
- o Er zijn wel/niet genoeg fietsenstallingen **niet: 4 stemmen** **wel: 4 stemmen**

D. Levendigheid/sfeer

Zijn er in het centrum voldoende speelplekken voor kinderen en 'chill' plekken/ontmoetingsplekken voor jongeren? Zo niet, wat mis je? En waar zou daar volgens jou ruimte voor zijn? Hoe ervaar je de sfeer in het centrum?

- ☐ Er zijn genoeg plekken voor kinderen en jongeren in het centrum **7 stemmen**
- ☐ Er zijn niet genoeg plekken voor kinderen/jongeren in het centrum.
Ik weet een goede plek hiervoor, namelijk
 - midden in het centrum
 - buiten op open plekken
 - dat weet ik eigenlijk nog niet **2 stemmen**
 - in de leegstaande panden
 - een chillplek. Ik denk dat kinderen er behoefte aan hebben
 - op de plek waar de 'gooische moordenaar' stond
 - op het plein bij museum hllversum kan er nog een speeltuintje of bankjes met wat bomen.
- ☐ Ik kom graag in het centrum. Het is er fijn, de sfeer is goed **5 stemmen**
Ik kom niet graag in het centrum. Er hangt geen fijne sfeer.

E. Toegankelijkheid/Veiligheid

Voel jij je welkom in het centrum van Hilversum? Is het centrum van Hilversum volgens jou voor iedereen? Denk hierbij aan kinderen, jongeren, gezinnen, ouderen, mensen met een beperking, mensen met een allochtone afkomst? En voel je je veilig in het centrum? Denk hierbij aan groepsvorming, te weinig verlichting, leegstand)

- ☐ Ja het centrum is er voor iedereen. Zo voelt dat ook. Ik voel me er prettig **11 stemmen**
Nee het centrum is nu niet geschikt voor iedereen omdat:
 - soms zijn er hangjongeren die het centrum stuk maken
 - er moeten iets meer invalideplekken komen
 - het is er vaak erg druk en ik raak er wel eens de weg kwijt. Ook rijden er soms toch stiekem mensen even door.
- ☐ Ik voel me veilig in het centrum **11 stemmen**
- ☐ Ik voel me niet veilig in het centrum want

F. Station-> centrum

In de huidige situatie is er geen logische verbinding tussen het station en het centrum. Heb je er ideeën bij hoe dit beter zou kunnen?

- ☐ Nee geen idee (nog niet) **15 stemmen**
- ☐ Ja namelijk.....

G. Leegstand

Momenteel staan er veel panden in het centrum leeg. Dit komt onder andere doordat winkels vanwege corona failliet zijn gegaan, maar ook omdat men steeds vaker online shopt. Heb je een idee hoe deze lege panden opgevuld zouden moeten worden? Wat zou voor jou het ideale centrum maken? (mediapark naar centrum, zodat er studio's in het centrum komen, grote LEGO store, binnenspeeltuin,.....)

- LEGO winkel
- Binnenspeeltuin
- Klimmuur/klimhal voor kleine kinderen en voor jongeren
- Zwembad
- Je kan de leegstaande winkels ook maken tot woningen of dierenasielen
- Speelgoedwinkel voor oudere kinderen
- Chillplek

- Misschien zou je winkels naar leegstaande panden kunnen verhuizen en een aantal dingen slopen om een klein parkje met wat bankjes en een klimrek plaatsen.
- Een foodhall zal fijn en leuk zijn, maar bijvoorbeeld meer grotere winkels zijn ook goed.
- Een LEGO-store en een binnenspeeltuin zou wel ideaal zijn, want dan zijn er ook plekken waar kinderen zich fijn voelen
- Bowling plaats
- Een formule 1 winkel of een winkel waar ze van alles hebben
- Grote top 1 toys
- Wedstrijdzwemshop
- Dans shop
- Musicalles
- Veel woningen (tegen woning tekort)
- Een bio winkel. En ik wil ook dat het wat goedkoper wordt om zo'n winkel te starten zodat er meer jonge ondernemers komen die vaak net iets anders nadenken.

H. Vervuiling/Overlast

Vuil op de grond en naast prullenbakken is een probleem in het centrum. Ook is er geluidsoverlast. Onder andere door jongeren die met scooters door het centrum rijden. Hoe ervaar jij dit? En heb je een idee om dit op te lossen?

- Ik vind niet dat er veel vuil ligt en ik heb geen last van lawaai. 2
- Ja op bepaalde plekken ligt veel vuil. Ik heb een idee namelijk:
 - Iets regelen waardoor het een spel wordt
 - Meer prullenbakken en vaak een opruimer regelen
 - Meer prullenbakken en duidelijk aangeven dat ze er zijn
 - Bij de hangplekken en bij de aarde van de boom
 - Om borden te plaatsen die opvallen zodat mensen het onthouden
 - Beloningen geven als ze het goed doen
 - Plaats meer prullenbakken en als je het daar niet in doet krijg je een boete.
 - Nog meer prullenbakken en dan ook met gescheiden bakken
- Ja ik herken de geluidsoverlast, misschien is het een idee om:
 - Meer wegen ontoegankelijk te maken voor scooters
 - Speciale brommerwegen
 - Meer planten te plaatsen die het geluid opvangen
 - Stil om 24:00 uur. Licht en geluid uit, behalve horeca
 - Dat je niet meer op een scooter/motor/brommer mag
 - Een verkeersbord op te hangen dat je stapvoets moet rijden

Bijlage 5 Verslag workshop ‘Doe Mee’ – Gebiedsagenda Hilversum Centrum

Plaats: Hilversum, Museum Hilversum

Datum & tijdstip: 31 oktober 2022 – 09:30-11:30

7 Achtergrond

De gemeente Hilversum werkt aan een Gebiedsagenda Centrum, in samenwerking met Sweco (Bureau Stedelijke Planning). In de Corona Herstelagenda (vastgesteld door de gemeenteraad in oktober 2021) is het opstellen van een uitvoeringsgerichte Gebiedsagenda voor het centrum van Hilversum genoemd als één van de maatregelen om de lokale economie te stimuleren. De Gebiedsagenda wordt een document met een visie tot 2040 (afgestemd op de Omgevingsvisie) en een uitvoeringsagenda op hoofdlijnen voor de komende vier jaar.

Als input voor de Gebiedsagenda wordt de Gebiedsfoto die in 2021 is opgesteld gebruikt. Dit document is in maart 2022 aan de gemeenteraad aangeboden.

Onderdeel van de Gebiedsagenda vormt een participatietraject met (maatschappelijke) samenwerkingspartners, ondernemers, vastgoedeigenaren en bewoners en bezoekers van het centrum. Op 31 oktober 2022 vond een workshop plaats met (maatschappelijke) samenwerkingspartners, ondernemers die een achterban vertegenwoordigen en vastgoedeigenaren. Hieronder volgt het verslag van deze bijeenkomst. Deze workshop ‘Denk Mee’ vormt het vervolg op de workshop ‘Doe Mee’, die plaatsvond op 12 september 2022.

8 Welkom & inleiding

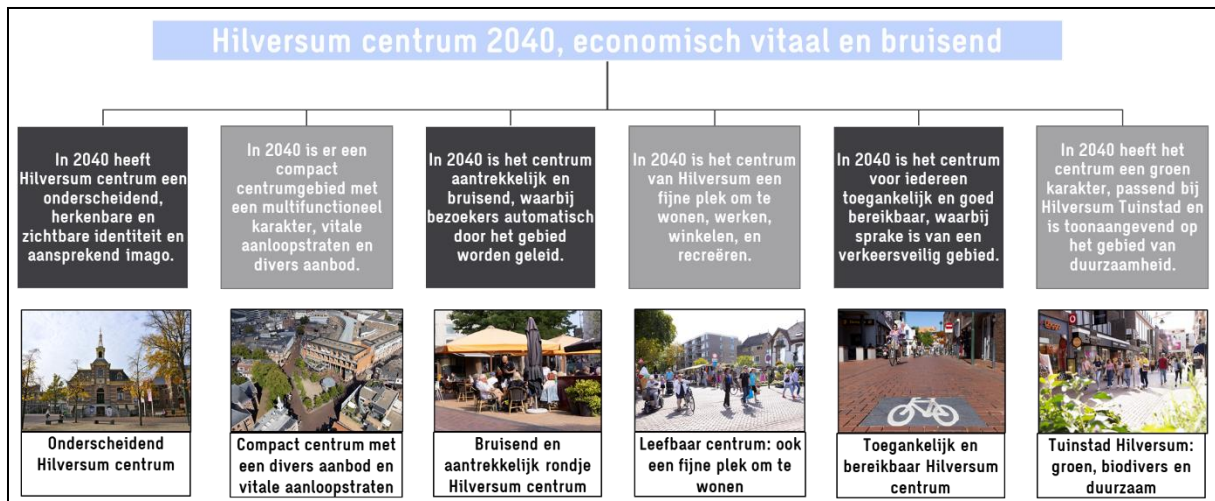
Ingrid Ploegmakers van Sweco opent de bijeenkomst. Wethouder Scheepers heet de aanwezigen welkom. Hij geeft aan dat er vaart zit in het proces om te komen tot de Gebiedsagenda voor het centrum. De afgelopen tijd heeft hij gemerkt dat het belangrijk is enerzijds zeer concreet te worden, maar anderzijds ook de grotere thema's te adresseren, met name identiteit en samenwerking. Er zijn veel bouwstenen voor het centrum te bedenken, maar deze maken het centrum van Hilversum niet per se onderscheidend van andere centra. Onderscheidenheid is echter essentieel voor identiteit. Een tweede belangrijk groot thema is samenwerking: hoe geven we de samenwerking in het centrum vorm, met onder meer Stichting Hilversum Centrum, Hilversum Marketing, het Stadsfonds en verschillende ondernemersverenigingen.

Er volgt een korte voorstelronde.

Ingrid Ploegmakers licht toe welke stappen en participatie tot nu toe hebben plaatsgevonden en wat besproken is in de eerste workshop ‘Denk Mee’.

Ingrid geeft een toelichting op de visie voor het centrum voor 2040 met de bijbehorende ambities. Tijdens deze workshop worden maatregelen besproken en acties gedefinieerd om de ambities te verwezenlijken.

Besproken wordt dat 2040 als horizon voor de Gebiedsagenda ver weg klinkt en dat urgentie daardoor minder uitgesproken lijkt. De wethouder geeft aan dat 2030 ook de horizon kan zijn.

9 Menukaarten & groepsdiscussie

Voor elk van de ambities in de visie is een aantal mogelijke maatregelen geformuleerd. Deze zijn gepresenteerd op 'menukaarten'. De deelnemers hebben aangegeven welke maatregelen er in hun ogen ontbreken en welke maatregelen voor hen en hun achterban van belang zijn.

De deelnemers zijn vervolgens opgesplitst in twee groepen, die elk drie speerpunten uit de Gebiedsagenda hebben besproken. Er is in de groepen gediscussieerd over de manier waarop de speerpunten in de Gebiedsagenda verder ingevuld kunnen worden. Vervolgens zijn de bevindingen plenair met de andere groep besproken.

Hieronder volgt een samenvatting van de opmerkingen op de menukaarten, de bevindingen tijdens de groepsdiscussie en de reflectie in de plenaire bespreking. De opmerkingen zijn afkomstig van één of meerdere individuele deelnemers en geven daarmee niet noodzakelijkerwijs de mening weer van alle aanwezige deelnemers en organisaties.

Duidelijk imago & identiteit

- De deelnemers geven aan dat identiteit een overkoepelend thema is voor de Gebiedsagenda. Identiteit is daarmee geen speerpunt, maar een thema dat in alle speerpunten terugkomt. Waarin kan Hilversum zich qua identiteit onderscheiden van andere gemeenten?
- Er is behoefte om duidelijk te kiezen voor het concept Mediastad. Dat is nu eenmaal het imago van Hilversum, waar iedereen trots op moet kunnen zijn. Dit is ook duidelijk onderscheidend, geen enkele andere stad heeft dit imago. Hilversum Marketing hanteert het concept van de (creatieve, open en ambitieuze) Mediastad. Meerdere deelnemers geven aan bereid te zijn mee te denken als samenwerkingspartners in de verdere positionering van het centrum.

- Het is belangrijk om verdere invulling te geven aan het concept Mediastad bijvoorbeeld vanuit de historie. Te denken valt aan de oude seintoestellenfabriek op de Groest. Mout is bijvoorbeeld een radiofabriek geweest. We moeten echter niet teveel de nadruk leggen op de historie. Naast de historie is economie (zoals de verblijfskwaliteit) en cultuur van belang bij de uitwerking van de term Mediastad. Concreet kan 600 jaar Hilversum (in 2024) gebruikt worden voor het benadrukken van de identiteit. Hilversum Marketing en Stichting Centrum Hilversum zijn als belangrijke partners nodig om de vertaalslag te maken. Zij kunnen bewoners en organisaties betrekken bij het vertalen van de term Mediastad naar bijvoorbeeld (cultuur)programmering (zoals evenementen) en het onder de aandacht brengen van de historie.
- Fysiek kan gedacht worden aan het restaureren van historische gevels via bijvoorbeeld een puifenonds van de gemeente. De gemeente Apeldoorn is hierbij een goed voorbeeld).
- De meeste media gerelateerde monumenten liggen helaas wel net buiten het centrum. In het centrum zijn wel vele fraaie oude winkelpanden e.d. te vinden.
- Het idee van het parelsnoer is een goede om mooie plekken aan elkaar te verbinden. Een betere term zou wellicht zijn 'kralenketting', want een parelsnoer doet denken aan Laren.

Compact

- Ruimtelijke kwaliteit is belangrijk bij het streven naar een compact centrum.
- Het Stationsgebied en markt(plein) zijn integraal onderdeel van het kernwinkelgebied en compacte centrum.
- De wens is om een visie te ontwikkelen over vast winkelgebied met langdurige (grote) ondernemers en een gebied met wat meer flexibiliteit en verplaatsing. Een compacter centrum kan bereikt worden door de Herenstraat uit het kernwinkelgebied te halen. Hier zitten momenteel maar een paar winkels, dus het lijkt relatief eenvoudig om dit gebied te 'ontwinkelen'. De Havenstraat valt nu al officieel buiten het kernwinkelgebied. Het is volgens de aanwezigen goed als de Havenstraat verkleurt naar een straat waar kan worden gewoond met enkele buurtfuncties zoals leuke restaurants en een buurtwinkel.
- De doorontwikkeling culturele functies en organisaties Mediaplein is belangrijk in een compact centrum
- 'Aanloopstraten' wordt geen mooie term gevonden. De suggestie wordt gedaan als alternatief voor een meer positieve benaming te kiezen.
- De wens is om de maatregel 'aanstellen transformatiemanager' voor 4 jaar te doen in plaats van 2 jaar. Transformatiemanagers zouden ook moeten sturen op branchering en aanpak ondermijning.

Aantrekkelijk & levendig

- Gastvrijheid is een waarde die sterker terug mag komen in de visie.
- Een evenementenbeleid en sturing op branding evenementen is een wens. De wens is om cultuur (in buiten- en binnenruimte) te programmeren.
- De wens is om terrassen groot te laten (zoals in coronatijd is gedaan).
- Het perspectief van ondernemers moet worden toegevoegd. De uitwerking op economie en het vestigings- en ondernemersklimaat lijkt nu nog te ontbreken.
- Aan de hand van een voorstel is de thematisering van de verschillende pleinen en ontmoetingsplekken in het centrum besproken. Daarbij zijn de volgende opmerkingen gemaakt:
 - Horeca kan op veel plekken drager zijn van een bepaalde thematisering.
 - De Biersteeg en het Weversplein zijn plekken voor ontmoeting, gekoppeld aan horeca.

- Het Marktpllein is geen woonkamer van de stad, het is een weinig besloten plein. Het profiel moet juist gericht zijn op grootschalige evenementen en verrassing en kan worden benoemd als podium
- De Kerkbrink: terrassen en horeca passen bij een profiel als cultuurplein, met een knussere uitstraling dan het Marktpllein.
- De Herenstraat/Veerstraat: profiel is groen en gezellig, een soort voortuin.
- Het Herenplein (bij het Filmtheater): dit plein heeft potentie voor ontmoeting en cultuur. Hier worden jaarlijks openluchtfilms vertoond en optredens van popbands gehouden. De wens is dat het Herenplein en de Herenstraat meer een eenheid worden.
- Het Toonplein (bij de Vorstin): is niet per se een gezellig plein, maar hier kan ontmoeting bestaan uit urban sports (skaten, freerunning), door dit ruimtelijk verder te faciliteren.
- Het Stationsplein als entree van het centrum en de Groest als plek voor terrassen en uitgaan worden als zodanig herkend door de deelnemers
- Op het Wagenmakersplein is een groene speeltuin mogelijk.
- De deelnemers zijn enthousiast over het onderzoeken of er een mogelijke (tijdelijke) daktuin gerealiseerd kan worden op het dak van de parkeergarage van het Hilvertshof.
- Er dient gekozen te worden voor profielen voor de pleinen en ontmoetingsplaatsen die aansluiten bij Hilversum Mediastad. Bij metaforen voor het duiden van de functies van locaties gebruiken we terminologie die refereert aan media. Taal is erg belangrijk. Dus Marktpllein is geen woonkamer (of studio) maar meer een podium.
- Er is sprake van een tweedeling qua thematisering in het centrum, met een geleidelijke overgang. De oostzijde (o.a. Marktpllein, stationsgebied, Groest) heeft daarbij meer stedelijke allure, waarbij ook meer grootschaligheid kan passen. De westzijde (o.a. Keiplein, Kerkbrink, C&A-plein) heeft een meer dorps karakter. Hier past een verrassende, maar huiselijke sfeer meer bij. Overigens is de C&A al ruim drie jaar weg. Een alternatieve naam voor het C&A plein is bijvoorbeeld Voorhoeveplein of Dudokplein (want het pand van Voorhoeve is ontworpen door Dudok en tevens het enige Dudokpand in het centrum).

Fijne leefomgeving

- De concentratie versus spreiding in dag/nachthoreca (overlast) vormt een aandachtspunt.
- Opgemerkt wordt dat tijdens de vorige workshop ook 'ontmoeting' als belangrijke ambitie en thema is benoemd. De aanwezigen zien dit als thema graag terugkomen, ook met concrete maatregelen zoals bijvoorbeeld fitnesstoestellen in de openbare ruimte (en dan niet alleen voor ouderen). Onverwachte ontmoeting moet ruimtelijk gefaciliteerd worden. Stichting Mediaplein kan daar een mogelijke partner in zijn. Meer activiteiten en zichtbaarheid van tv- en radioprogramma's, muziek en gaming kan kansen bieden voor het bevorderen van meer ontmoeting in het centrum.
- Belangrijke plekken waar (onverwachte) ontmoeting plaatsvindt in het centrum zijn volgens de aanwezigen de terrassen, de nieuwe bibliotheek, de markt en de stadsparken rondom het centrum.
- Versa Welzijn kan partner zijn in het stimuleren van ontmoeting en community-building van nieuwe en toekomstige bewoners. Het is belangrijk om bewoners een rol te geven in het ontmoeten, en aan te sluiten bij wat bewoners zelf willen en kunnen. Het doel is co-creatie.
- Als voorbeeld voor het betrekken van bewoners wordt het 'open stad'-platform benoemd, dat in andere steden een succes is in (digitale) participatie van veel verschillende doelgroepen. Hier is een concrete en praktische connectie met het SmartCity-programma.

Toegankelijk & bereikbaar

- Belangrijk voor het centrum van Hilversum is de omslag van nadruk op (particuliere) auto als het gaat om bereikbaarheid, naar duurzame vormen van mobiliteit (fiets, OV, deelvervoer, enz). Hilversum leent zich bij uitstek voor het concept van de 15 minuten stad.
- De Fietzersbond kan partner zijn in de uitwerking van de fietsstraat Herenstraat. Mogelijk kunnen ook andere straten worden omgevormd naar fietsstraat.
- De rol van het openbaar vervoer in duurzaam vervoer is van belang.
- De fysieke verbinding tussen het Mediapark en het centrum is belangrijk(bijvoorbeeld via het Hillywood treintje, elektrische stepjes/fietsen)
- De wens is om een visie op deelvervoer in de openbare ruimte op te stellen. De mogelijkheid om elektrische deelfietsen en/of -stepjes via GPS snelheidsbeperkingen te geven wordt benoemd.
- Op een aantal plekken kan de verkeersveiligheid concreet verbeterd worden. Dit geldt voor de routes van en naar de parkeergarages, specifiek voor in ieder geval het Hilvertshof, Noordse Bosje en Gooise Brink, waar de verkeerssituaties als onveilig worden ervaren. Ook de Herenstraat wordt als onveilig ervaren.
- De parkeergarage Gooiland biedt kansen om beter benut te worden, als de looproute richting het centrum verbeterd wordt.
- Een ambitie zou moeten zijn om Hilversummers zo weinig mogelijk met de auto naar het centrum te laten komen.
- Er zijn op sommige plekken te weinig fietsparkeerplekken. Het is niet erg als het soms stads of rommelig oogt, als er maar voldoende plekken zijn. Ook kan overwogen worden om in de parkeergarages een deel van de autoparkeerplekken om te zetten naar fietsenstallingen.
- Samenwerking tussen ondernemers in de keuze voor afvalverwerkers en/of leveranciers kan leiden tot minder voertuigbewegingen van vrachtwagens en busjes. Collectieve perscontainers voor meerdere ondernemers, zoals in de winkelcentra, wordt ook als idee genoemd.
- Een stedelijk beleid ten aanzien van logistiek en bevoorrading is noodzakelijk om centrale (overslag)hubs te stimuleren en bevoorrading door schonere vrachtwagens (zero emissiezone) te laten plaatsvinden.

- De digitale toegankelijkheid van het centrum dient ook te worden verbeterd. Er is momenteel nog geen goede website voor het centrum. Een digitaal warenhuis is ook een mogelijke invulling. Digitale ontmoetingen worden in de toekomst nog belangrijker. Een platform kan hieraan bijdragen. Mogelijk is een samenwerking hierin mogelijk met Eindhoven, ook een stad die zich hiermee bezighoudt. Ook bestaat er een landelijk platform digitale inclusie. Het doel is dat iedereen moet kunnen meedoen.

Groen & duurzaamheid

- Een aantal concrete maatregelen en ideeën worden genoemd:
 - Stadslandbouw.
 - CO²-absorberende tegels en sedumdaken haltes.
 - 's Nachts verlichting panden uit.
 - Zonnepanelen op alle daken.
 - Duurzame energie: zonnepanelen en dergelijke beschikbaar maken, ook als ondernemers deze zelf niet kwijt kunnen.
- Voor dit thema is het belangrijk om iedereen de kans te geven mee te denken, van jong tot oud.
- Waar welk type groen kan komen is aan bod gekomen in de eerdere workshop. De verbinding naar bijvoorbeeld de groene begraafplaats is een goede toevoeging.
- Voor wat betreft het groen kan de gemeente ook subsidie geven voor groene daken. Tegelijkertijd zijn bijvoorbeeld de sedumdaken op bushokjes in Utrecht een goed voorbeeld van een publiek-private samenwerking (de sedumdaken zijn gefinancierd door de commerciële partij die ook de reclame verzorgt).
- De vergroening is ook belangrijk voor het nieuwe stationsgebied en de Leeuwenstraat. Dit is de entree van het centrum. Hier moet het mediagevoel direct ervaren worden, maar ook de fijne, groene leefomgeving. Een mooi voorbeeld hier is Utrecht waar wordt gewerkt aan een verticaal bos naast het station.
- Specifiek dient te worden gekeken naar verduurzaming van monumenten. Ook al brengt dit meer uitdagingen mee dan bij nieuwere gebouwen zijn er wel degelijk mogelijkheden.
- Het nieuwe thema van de Gooische Brink wordt de 'circulaire brink'. Er zijn al tweedehands winkels in de Gooische Brink en dit thema gaat worden uitgebreid.
- Verder is bij vergroening benoemd dat juist in aanloopstraten als de Herenstraat, Oude Torenstraat, Stationsstraat veel te winnen is als het gaat om planten van bijvoorbeeld bomen.

Organisatie & samenwerking

- De deelnemers geven aan dat identiteit en samenwerking overkoepelende thema's zijn voor de Gebiedsagenda. Organisatie en samenwerking vormen een randvoorwaarde voor het realiseren van de ambities
- Eén organisatie voor het centrum van Hilversum is een wens.
- In de samenwerking moeten eigenaren, ondernemers, winkeliers en bewoners samenkomen: hoe kan samen sfeer gemaakt worden en waar kun je elkaar op aanspreken. Huurprijzenbeleid is daarbij een mogelijk onderwerp.
- De samenwerking met bewoners wordt benoemd als belangrijk aandachtspunt. Het is belangrijk groepen bewoners te blijven betrekken. Benoemd wordt dat de Gebiedsagenda niet alleen bedoeld is voor bestaande bewoners, maar nadrukkelijk ook voor nieuwe bewoners, die bewust kiezen voor een woning in het centrum. Deze nieuwe bewoners verschillen in waarden en behoeften van de bestaande bewoners.

10 Afronding & vervolg

Ingrid Ploegmakers dankt de aanwezigen voor hun inbreng en licht het vervolgproces toe. De volgende stappen worden de komende tijd doorlopen:

- Collegebesluit concept Gebiedsagenda centrum - *december 2022/januari 2023*.
- Presentatie Gebiedsagenda centrum op
- www.bouwenaanhilversum.nl/gebiedsagendacentrum en laatste schriftelijke reactiemogelijkheid - *begin 2023*.
- Verwerken eventuele reacties - *begin 2023/voorjaar 2023*.
- Bestuurlijke besluitvorming in de raad - *voor de zomer van 2023*.
- Organisatie en samenwerking in het centrum verstevigen in samenspraak met belanghebbenden – *2023*.

Vragen en opmerkingen

- Opgemerkt wordt dat er een uitgebreide set aan maatregelen is. Het is de kunst om maatregelen te kiezen die het meest Hilversums zijn en bijdragen aan het realiseren van de doelstelling en ambities. Ook moeten we de maatregelen kiezen die echt onderscheidend en creatief zijn; als je alleen functioneel blijft denken, zul je niet bouwen aan een stad die aantrekkelijk wordt voor Hilversummers én mensen van buiten.
- De deelnemers vragen of het mogelijk is het concept rapport te ontvangen, zodat zij hier voor de afronding nog op kunnen reageren. De gemeente maakt dit mogelijk en zal nog doorgeven wanneer deze reactiemogelijkheid zal plaatsvinden.